

Mythologia, Venise, 1567 - IV, 06 : De Prometheo

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[37\] : De Prometheo](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre IV

[Mythologia, Francfort, 1581 - IV, 06 : De Prometheo](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IV

[Mythologie, Paris, 1627 - IV, 07 : De Prométhée](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IV

[Mythologie, Lyon, 1612 - IV, 06 : De Prométhée](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - IV, 06 : De Prometheo, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 03/02/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/840>

Copier

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) , Res/4
Ant. 50
Formatin-4
Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination97v°-103v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Prométhée](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière
modification le 25/11/2024

Mythologia.

- monstrum Dii boni. Quis non intelligat mirificam quandam sapientiam sub hac fabula occultari? Nam ciuitas illa, in qua religio, ac Deorum metus par uisat, in qua sapientia desit in rebus publicis administrandis, in qua iustitia nulla sit, in qua non viri boni, sed opulenti & gratiosi summx rerum prefi-
 10 ciantur, diutius consistere non potest. At ubi sapienter omnia gubernantur, neque ulli impune fit iniuria, tunc inuictatum persistit Palladium, neq; vlla vis est humana, quæ ciuitatem illam vel possit vel cupiat euertere. Quod si Paris vel res alienas per iniuriam non attigisset, vel si Priamus male ablatas reddidisset, & eandem rationem secuti fuissent posteri, nunc etiam staret am-
 20 plissimum Troianorum Imperium. Dicitur Palladiū ē cælo delapsum, quia res diuina sit sapientia, & quod initium sapientix est timor domini Dei nostri. Hæc necessaria est terram colentibus, hæc nauigantibus, hæc artes exer- centibus, cum omnia sapientix pareant, quod ex Mineræ cognomina signi-
 ficant. Non de fuerunt tamen, qui Minervam esse crediderunt vim Solis, quæ mentibus humanis sapientiam infundat, cui multos angues tribuerunt ob flexum solis cursum in signifero circulo. Splendorem clypei clarissimam solis naturā putarunt. Gorgonia caput in pectore gestabat, quia nemo con-
 tra solis claritatem aciem oculorum intendere impune potest. Hæc nata est ē Iouis capite, ē summa scilicet ætheris parte, quæ purissima est, paresque
 30 sibi vires Iupiter impertiuit, quoniam post Deum ipsum omnium agentium in res humanas vis solis potentissima est, quæ facit ut aliæ res intereant, aliq- oriantur, semperque nouetur præsentium rerum vicissitudo. Atque de Pal-
 lade satis, nunc de Prometheo dicamus.

De Prometheo.

Cap. VI.

- A**Tqui Prometheum omnes consentiunt Iapeti fuisse filium, sed de ma-
 tre magna est controuersia, siquidem, ut aliis placuit, Afrix Nymphæ fi-
 lius fuit, alii ex Alope, alii ex Themide natum esse poterunt. Hesiodus
 30 in Theogonia Clymenes & Iapeti filium fuisse scribit in his;
 Ἰαπετὸς Ἰαφὴτος καλλίγυνος Ἀφροδίτης
 κλυμένης ἀλφειῶν, καὶ Ἰαπετὸς Ἀλφειὸς Ἰαφῶν.
 Ἰαπετὸς Ἀφροδίτης κλυμένης ἀλφειῶν
 κλυμένης ἀλφειῶν, καὶ Ἰαπετὸς Ἀλφειὸς Ἰαφῶν.
 Iapetus Clymeneo duxit dehinc Oceaninen
 Perpulchram, simul hique chorum prestare iugalem.
 Mox Atlanta parit prudentem, deinde Menxri
 Te genuit, pariterque Prometheu callida cui mens.
 40 Hinc Epimetheus exoritur, quem fallere promptum est.
 Fuit autem Iapetus vnus ē Titanibus, qui aduersus Iouem arma sumpserūt,
 de quo ita Virg. in primo Georg.

tum partu terra nefando

Cumque, Iapetumque creat, fruumque Typhæa.

Quæ cum herbas, quas colligebat Medea, recenseret Apollonius, & inter
 illas quandam, cuius vires prior obseruaret Prometheus, vel ut alii malue-
 runt, rem fabulosè explicantes, ex ipso Prometheo natam nominaret, illam
 Titanidem vocauit ita in lib. tertio;

post-

*Terribili tremuit mugitu terra sub ipsa
Radice iocifa Ticanide. at ipse dolore
Filius Iapeti gemit, tenuitque querelas.*

Hic habuit vxorē Asiam, vt inquit Herodo. in Melpomene, & præterea He-
fionem, & Axiotheam, vt Isacius meminit. Habuit sororem Ephyrā, fratrē
Epimetheum, Buphagum, Menæxium, Atlantem, & alios complures: nam ad
triginta fratres fuisse dicuntur. filium habuit Deucalionem, de quo ita Apol-
lon. lib. 3.

Idem apud Ouid.

Inter ceteros hæc de viciis Iapetum.

Ex quo præterea Asiam, & Heffionem, &

Axioteam.

Hic ipse Prometheus

Filius Iapeti genuit mox Deucalionem

Primus templis Deis, primus qui condidit vrbes.

Habuit filium præterea Lycū & Chimaereum & Celeno, Hellenem & Pyriā,
a quo dicti sunt Græci. Suscepit ex alia Nympha etiam Theben, quæ nomē
dedit Thebanæ vrbi. Hic fertur homines primum ē luto finxisse, & vniuersi
generis hominum fuisse patiens, vel potius artifex, quod ita testatur Ouid. in
libro primo maioris operis;

Sine recens tellus, seducta; q̃ nuper ab alto

Aethere cognati retinebat semina cœli.

Quam satos Iapeto mittam flauialibus undis

Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum.

Nam fama est Prometheus cum hominem fingeret, portiones captas ē sin-
gulis elementis suo operi admiscuisse; atque pro ipsorum elementorum tē-
peramentis non solum vitæ singulis corporibus addidisse, sed etiā motus ani-
morū, & mores. Qui vero etiam magis fabulosē rem aggressi sunt explica-
re, dixerunt timorem leporis, allutiam vulpis, pavonis ambitionem, tigridū
feritatem, leonum iracundiam & magnitudinem animi fuisse hominibus ab
ipso Prometheo iniunctas: quod ita significauit Hora. in primo Carminum;

Fertur Prometheus addere principi

Limo coactus particulam vndiq;

Defectam; & infans leonis

Vim stomacho apposuisse nostro.

Nam memoriæ prodidit in Phocæis Pausanias non procul a Panopenis
apud torrentem quendam saxa fuisse ingentia, reliquias creditas eius luti, ē
quo Prometheus vniuersum genus hominum finxit. Hunc poetica quadam
cum suauitate reprehendit Propertius in lib. 3. quia cum plurimum operæ
in corpore hominum rectē formando consumpsisset, mentem neglexerit, in
qua scitē & optimē formanda totum studiū erat adhibendū; sic enim inquit;

O prima infelix fingenti terra Prometheo,

Ille parum cauti pectoris egit opus.

Corpora disponens, mentem non vidit in arte.

Recta animi primum debuit esse via.

Dicitur Prometheus aliquando duos tauros Ioui immolasse, atque eorum

Bb 2 carnes

Mythologia

carnes ab ossibus diuissse: tum in alteram pellium carnes, in alterā ossa inclussse; deinde Ioui dedisse optionem vtrum mallet taurum eligendi. Iupiter capta optione cum dolos eius viri grauitur ferret, vt illam opportunatē vltionis nactus videretur, ossa elegit, atque illa fraude iratus ignem mortalibus eripuit, vt testatur his verbis Hesiodus in Theogonia;

τῷ μὲν γὰρ σάρκα, καὶ τῷ ἄλλῳ ὀστᾶ.

Ἢ δ' ἔτι καὶ δὸς αὐτῷ τῶν τεσσάρων.

τῷ δ' αὖτ' ὄσσε δὸς ἄνθρωποις.

Εὐχόμενος, καὶ τὸν καλὸν ἀνὴρ σὺ δὴ σὺ.

10 Δὲ πρὶν μὲν ἔπειτα πατέρ' ἀδελφεὶ.

Ἰαννίστῃ πατρὶς ἀφ' ἧς ἀνέστη.

ὁ πρὶν δὲ τῷ Ἰαννίστῃ δὸς ἀνέστη.

Pelle sub hac bubula carnes, & pinguis cuncta.

Viscera composuit, rectēque ligauit in vnam.

Alterā repleta est, quæ condidit arte dolosa,

Ossibus, inque adipis tectis candore supernē.

Talia deiode refert hominum pater, atque Deorum;

Iapetoniade cunctorum maxime Regum

Stulte, quid has partes componis ita arte dolosa?

20 Cum verò iratus Iupiter illa de causa ignem hominibus rapuisset, fertur Prometheus Mineræ auxilio ascendisse in cælum, ibique ferula ad currum solis adnota ignem sursum in terras detulisse, quod inquit Horatius in primo carminum,

Audax Iapeti genus

Ignem fraude mala gentibus intulit.

Post ignem ætheria domo

Subductum

Id cum rescuisset Iupiter Vulcano imperauit vt formidam è luto componeret, quæ cum astutissima esset & omnibus artibus à Diis donata, vocata fuit

30 Pandora. Neque ante illam exitisse scæmineum sexum crediderunt, vt testatur Pausanias in Attica. Hanc fabulantur missam fuisse à Ioue ad Prometheum cum omnibus malis in vasculo inclusis, quod munus cum sprecuisset Prometheus, illa ad Epimetheum contendit, qui dempto vasculi opereculo omnia mala euolare sentiens, vix vltimam, & in imo residentem spem oclusit, cum qua vas illud seruauit. Cum vero Prometheus Iouis munus reiecisset, quod insidias formidaret, dicitur à Mercurio Iouis iussu ad Caucasum montem adductus, & in spelunca, quæ erat apud Paropamissadas, vinctus, vt testatur Strabo lib. 15. ne tantum furtum videretur impune contra Iouis voluntatem commisisse. dicunt præterea huic additam fuisse aquilam, quæ iecur illius assiduè renascens laniaret ac deglutiret, vt ait Apollonius lib. secundo.

καὶ δὲ καὶ ἰακὼν ἰακὼν ἀνὴρ ἰακὼν.

ἰακὼν, ἰακὼν ἀνὴρ ἰακὼν.

ἰακὼν ἀνὴρ ἰακὼν ἀνὴρ ἰακὼν.

ἰακὼν ἀνὴρ ἰακὼν ἀνὴρ ἰακὼν.

Exoriebantur rupes, & grandia montis

Culmina Caucaſii, vinctis vbi membra Prometheus

Præduris, ferroque miser iacet ipse ligatus.

Sxpius

Sæpius atque aquillam redeunt pectore pascit.
 Erat enim columnæ alligatus, neque villo pacto se mouere poterat: cui quantum iocinoris per diem ab aquila consumebatur, eandem per noctem excrescebat, ne vnquam doloris materia deficeret, vt ait Hesiod. in Theog.

Διὸς δ' ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Διὸς δ' ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ἰφίτην δ' ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ἰφίτην δ' ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ἰφίτην δ' ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Implicat indomitis, ne sitq; Promethea vinclis :

10

Astrictumq; columna tenet medium . fera semper

Pascitur immortale iecur Iouis ales : at illud

Deficit haud vnquam : nam quantum luce volucris

Carpserit, huic misero tantum nox vda reponit.

Duris autem Samius scriptum reliquit non ob ignem raptum, sed quia Palladem amauerit Prometheus coniectum fuisse in vincula, & ita excruciatum: cuiusce rei facit argumentum, quia ad montem Caucasum habitantes populi soli Ioui & Mineræ non sacrificabant, vt illius supplicii autoribus, cum eximie colerent Herculem, qui Prometheus è vinculis liberasset. Fabulam quandam attigit Nicander in Theriacis, quæ apud antiquos circumserebatur, quod ingrati homines, ad quos ignem Prometheus detulerat, furtum Promethei Ioui indicantur, pro qua accusatione premium perpetuam iuuentutem à Ioue impetrarunt. Hanc igitur cum super asello cliticellario imposuissent redeuntes, asinusque graui siti in itinere laboraret, ad fontem quendam peruenit, vbi serpens ne ad aquam accederet prohibuit, nisi prius pacto precio. Tum vero pactus est asinus se quodcunque haberet esse daturum, ne siti periret, inde senectutem exeunt quotannis serpentes, ac sunt iuuenes. Sic fabulam describit Nicander ;

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

Ὅστις δ' ἀπὸ τοῦ Ἰφίτην ἀνέστησεν ἄνθρωπον, ὃν ἔπεισε Πυθέης υἱὸς Ἰφίτην.

30

40

Fabula per iuuenes celeberrima oberrat, vt olim

Fratribus imperia diuisit maximus xuo

Vnus natorum Saturni . præmia honorisq;

Indicium cepere domestica turba iuuentam .

Mortales preciosa Deum . sed munera posthæc

Dementes carpere ; nihil inuere querelæ .

Nam tardi dorso imposuerunt pondus aselli

Dona Dei ; cui ficea liti præcordia vbi essent

Ad

Mythologiæ.

Ad fontem properat . prægrandem hic reperit anguem ;
Quem supplex orauit opem sibi ferre : sed ille
Quod gesset precium lymphæ , pondusq; petiuit .
Ille siti pressus facile annuit ista petenti .

Quare merito Prometheus de hominibus ingratis queritur , vt scripsit Iu-
lianus poeta in eo Epigrammate ,

Τὸ χεῖρ ὠφελὲς ἔσθ' ἀνὰ φάρμακον , ἢ δ' ἀπὸ τίχρης ,
ἔσθ' ὡς ποτὶ , ἀλλ' ὅταντι πόνοντι ἔσθ' ὡς ἔχρη .
ἢ μὲν ποτὶ δ' ἔσθ' ὡς ποτὶ πόνοντι , ἢ δ' ἀπὸ τίχρης
ἀπὸ τίχρης ποτὶ δ' ἔσθ' ὡς ποτὶ πόνοντι .

10

Lumina sunt artis nobis inuenta : sed ignis ,
Arsq; repertori grandia damna ferunt .

Ingratum genus est hominum , si pœna Prometheo
Tanta repertori , pro meritisq; dolor .

Nam si quî beneficium acceperant non tales fuissent , quales diximus , quo
pacto ingrati possent appellari ? Scripsit tamen Pausanias in rebus Corin-
thiorum non Promethei , sed Phoronei cuiusdam ignem fuisse inuentum :
quare apud Corinthios templum fuit Apollinis Lycii , in quo statua erat
Phoronei ignem accendentis . Torquebatur Prometheus ab aquila illa in
Seythiam supra Caucasum montem deportatus , vt ait Lucianus in Prome-
theo , & de Sacrificiis . At Menander suauissimus poeta merito torqueri Pro-
metheum inquit , non quia ignem , sed quia multo grauius malum , quia scē-
minam scilicet orationum humanarum calamitatum autorem , & scelestū om-
nino animalis genus inuenerit , vt est in his ;

20

ὅτι δὲ δαίμων ἀπὸ πόνου καὶ πόνοιο
ἐκείνου τοῦ ἀπὸ πόνου καὶ πόνοιο
ἐκείνου τοῦ ἀπὸ πόνου καὶ πόνοιο
ἐκείνου τοῦ ἀπὸ πόνου καὶ πόνοιο
ἐκείνου τοῦ ἀπὸ πόνου καὶ πόνοιο
ἐκείνου τοῦ ἀπὸ πόνου καὶ πόνοιο
ἐκείνου τοῦ ἀπὸ πόνου καὶ πόνοιο
ἐκείνου τοῦ ἀπὸ πόνου καὶ πόνοιο

30

Ergo immerentem discirant Prometheus
Pendere fixum Caucaſi de rupibus ?
Repertus ignis huic , aliud nihil boni .
Sed , quod Deos odisse cunctos credidi ,
Inuenit idem scēminas . o Dii boni
Genus scelestum .

Huic ipsi Prometheo ara fuit in Academia cum Vulcano & Pallade commu-
nis , vt ait Sophoclis enarrator : fuitq; , vt scripsit Lysimachides , Vulcano
multo antiquior Prometheus , cuius statua cum sceptro in dextra manu eri-
gebatur . Scriptum est à Pausania in Articia non solum aram illi fuisse ere-
ctam in Academia , sed etiam Lampadiferorum cuius certamen inde ince-
pit , qui in urbem accensas faces deferentes decurrebant ; in quo certami-
ne studebant vt accensæ faces seruarientur . Nam cuius fax extincta fuisset ,
is victoriam succedenti concedebat , atque hic eodem modo sequenti si sua
extingueretur , & reliqui eodem ordine . Quod si nem o accensam facem tu-
lisset , palma in medio relinquebatur . Atque hæc fiebant in honorem Pro-
methei , quod is omnium artium fontem & autorem ignem putabatur inue-
nisse , vt ait Aeschylus in eius nominis Tragedia ;

40

Dij

Mythologiæ.

Sensisset, vllum non erat remedium.
 Nulla vñtio, nullum fuit potabile
 His pharmacum. arebant prius quam ipsis ego
 Commissiones pharmacorum protuli,
 Omnes quibus leuantur ægitudines.
 Modosq; multos vaticinandi repperi.
 Quæ sint putanda vera dixi somnia,
 Quæ sint viarum signa, quæ sint omina.
 Tum diligenter qui volatus dexteri
 Sint, quæ sinistra nominentur alites:
 Quis singulorum victus, & benignitas
 Inter se, odiumue, primus ipse competi.
 Tum qualia extra sint, colores qui Deis
 Grati magis videntur immortalibus.
 Bili decora forma, quæ fibrisue sit.
 Ostendi ego quo sacra ritu conuenit
 Imponere aris, vtere atq; victimas.
 Artemq; feci ex his ego mortalibus.
 Hæc nota secl, quæ fuisse incognita.
 Hæc sic habent: quid proferam quot commoda
 Educta sunt per me sub humo latentia?
 Ferrum, vel argentum, vel aurum, vel quia æs,
 Ne mentiatur, repperit? quis me prior?
 Nemo profecto, si velit mentirier,
 Vt cuncta dicam, pluribus ne te morer,
 Artes repertæ quæque sunt Promethei.

- 30 Memoria prodidit Paus. in prioribus Elizeis inter cetera Herculis facinora illud quoque censei, quod aquilam sagitta transfixerit, Prometheusque è vinculis exemerit: quod testatur est Pherecydes in lib. 10. de Nuptiis Iunonis, qui à sole Herculem poculum accepisse scribit, ac in eo nauigasse per Oceanum, qui est extra terras cum ad aurea mala Resperidum contenderet: à quo etiam Prometheus postquam fuit è vinculis liberatus, viam didicit eò tendentem. Lucianus vero in Dialogis Deorum Prometheus à Ioue solutum fuisse scribit, quoniam illi vaticinatus esset, quod si rem cum Nerine Nymphe haberet, futurum erat vt filius nasceretur, à quo eadem Iupiter pareretur, quæ ab ipso passus furrat Saturnus. Atque hæc fabulosa dicta sint de Prometheus; nunc quid illa significant, explicemus. Est autem Prometheus, vt sensit Zexes, mens, quæ res futuras multo ante prævidet: sicut Epimetheus cognitio quam acquirimus post rerum euentus, cum filia est
- 40 Pœnitentia. Orpheus tamen in hymno in Saturnum, Prometheus tempus esse, huc Saturnum putauit, cum ira inquit;

Rhex coniux alme Prometheus.

Est enim tempus rerum omnium & artium magister & inventor, vt dictum est de Prometheus. Dicitur fuisse filius Iapeti, qui nihil aliud est, vt sensit Proclus, nisi celestissimus motus coeli, & huius vniuersi: qui vocatus est Iapetus apud Græcos à motu scilicet & volatu. cum Prometheus igitur ex Iapeto matre Themide oriatur, erit optimus affectus in ani-

in animis nostris, qui ex impressione coelorum nobis nascitur; mater iustitia
 æque æquitas, è quibus bona consilia, & prudentia tum in rebus privatis,
 tum etiam in publicis administrandis, & rerum humanæ vitæ necessariorum
 inventiones exurgunt. Nam nisi sit ratio in nobis Prometheus diuinitus im-
 missa, & ex æquitate, iustitiæque exorta, ac quasi rerum futurarum præcogni-
 tio, quo pacto erit Prometheus, aut quo eorum parentum filius? Alii Cly-
 menen matrem Promethei putarunt, quoniam æquitas omnes ad se aduocet,
 vel quia ab omnibus audiatur, quæ etiam de causa Clymenus dictus est Plu-
 to. Qui aliarum filium putarunt, in eandem sententiam sensim delabuntur.
 Quod Prometheus hominem finxerit, cui singulorum animalium particu-
 las adiunxerit, quid aliud significat, quam prudentiam multas mutationes
 animis nostris imprimere? alii rem hanc ad historiam magis transfulerunt;
 dicuntque illos è Græcis sapientibus, qui mundum aliquando cepisse puta-
 runt, humanæ vitæ initia per hanc fabulam explicasse. Nam cum primum
 aer & aqua & ignis secesserunt inuicem, terræque limosa ac tenera adhuc il-
 lis omnibus subiecit, membranas quasdam ex ipsa terra natas autumant, ex
 quibus per diem à sole calefactis, lunæque humoribus nutritis, varia ani-
 malium genera pullularunt. Ex his igitur post incrementum disruptis pu-
 tantur homines exiisse. Verum terra postea calore solis paulatim exiccata
 cessauit & ipsa è terra generatio, & animalia ex mutuo congressu cõiunctio-
 neque sunt orta. Tunc verò homines simplices neque arandi viam neque ar-
 tem ullam sciebant; neque morbos esse aut mortem opinabantur, sed in ter-
 ram collapsi ignari quid sibi accidisset, expirabant; vivebantque ferarum mo-
 re aggressum arborum fructibus aut oleribus vespentes, nudique aduersus
 feras nudis manibus pugnabant. Hi cum nullam omnino futuri temporis
 haberent rationem, nullis fructibus in hyemem reseruatis inedia per hyemem
 multi eorum absumebantur. At experientia paulatim necessitateque magi-
 stra & cauatas arbores ingressi sunt, & speluncarum beneficio ab aeris iniu-
 ria protegebantur: quod genus vitæ debebat omnium fraudum & ignis ex-
 perti: neque quid essent leges, quid Reges, quid furta, quid cædes, quid mi-
 litia cognorant. Verum cum diuturna incommoda illos prudentiores fecis-
 sent, (nihil enim facit magis ingeniosos, quam pericula & difficultates.) di-
 ctus est Prometheus siue prudentia ignem inuenisse, & per illum postea om-
 nes artes, quibus humana vita excolitur. Nulla enim propè est ars, quæ
 igne non egeat. Quod verò Prometheus homines ad urbaniores vitam è syl-
 uis euocauerit, iisque domos extruxerit, quod illorum linguam formauerit,
 quod illos rationes siderum docuerit, quod literarum compositionem inuene-
 rit, ipse testatur ita apud Aeschylum;

ἢ πρῶτα μὲν βλάψεται ἡλίου μέγας
 ἐλπίσιν τὰ τέκνα. ἀλλ' ἐπαύειτο,
 Ἀλλήλων παρφαίει, τίς μάρτις χρίσι
 ἰσχυρὸν ὅκ' ἄρ' ἔστι, κ' ὅτι σπῆνδον
 δέμους σπῆνδον ἔσται, τοὶ δὲ λαοὶ
 κατὰ μυχὸν δ' ἵνα δὲ δότ' αὐτοῖς
 μύρρον μὲν τῶν ἐν μυχῷ ἀφύσσει,
 ἔλ' οὐδ' αὐτοῖς τῶν χάρων τι μὲν,
 οὐτ' ἀνδραγαθὸν ἔστι, οὐτ' ἀρετὴν
 δίφκον βίβαν. ἀλλ' ἀτὶν γούνατι τὸ πᾶν

Cc

ἐπῶν.

Mythologia.

ἔργα τε, ἃ τὸν ἄνθρωπον ἔχουσιν.
 Ἄτ' ἔργον ἴδωκα, τὰ τὸν ἀνθρώπον δέχεται
 καὶ οὐκ ἀριθμῶν ἔχοντες ἑαυτῶν,
 ἱεῖρες αὐτοῖς, ἡραμάτων τε σκεδῶν.
 Μνησὶ δ' ἀσπίτων μνηστικῶν ἔργων.
 καὶ ἴδωκα πρῶτον ἐν θυοῖς καυδῶν,
 ζῶντας διολύοντα, κυμαίνε, ἴσως
 δυνάεις, καὶ τὸν ἀνδρὶ μετὰ δόξαν,
 εἰς αὐτὸν ὅφ' ἄρ' αὖτ' ἔχοντες φιλοῖσι
 ἔκπῳ πάλαι τῶν ἑστῶν πλοῦτον χαλδῶν.
 Δολοῦσι δὲ καὶ ἄλλοι, ἀντ' ἑμὲ
 ἀντ' αὐτὸν ἴδωκα τῶν ἑστῶν ἔχοντα.
 τῶν τε μετὰ τὸν ἄνθρωπον ἔχοντα.

10

Videre frustra qui videbant antea.
 Nec audiebant audientes, somniis
 Simillimi turpare cuncta nouerant,
 stultē, indecorē. nec domos effingere,
 Dolare ligna nec sciebant arborum.
 Formicę vt antra nam colebant concava :
 Umbrosa, luce solis & carentia .
 Non vlla cogitatio: nec frigoris,
 Nec floridi veris fuit, nec vtilis
 Aestatis illis, ast agebant omnia
 Vt fors ferebat: donec ipse repperi
 signorum obitusq; ortusq; qui mortalibus
 Sint vtilis : & multitudinem artium
 His repperi, componere inde literas .
 Matremq; Musarum auxi ego Memoriam,
 Perutilem cunctis, ego iunxi prior
 Iugo feroces belluas, quę pro viris
 Ferrent labores, additi sunt curribus
 Equi trahentes, quos habentę flecterent.
 Liniuola inde nauitę vehicula
 Inueni ego prior freto currentia .
 Inuenta sunt mihi misello hæc omnia .

20

30

40

Fabulati inde sunt antiqui, quod Iupiter ob ignis inuentionem iratus Pro-
 metheo omnia malorum genera demisit hominibus: quia nullum est malum
 quod non ex voluptaria vita, quę multas artes habet ministras, proueniat.
 Nam vnā cum artibus ipsis, & Reges exorti sunt, & latrocinia, & bella, &
 sollicitudines animorum eruperunt, & omnia illa denique, quibus huma-
 na vita vndique vexatur. Dicunt præterea Ioui Prometheum carnes in
 alteram pellem inclusas, in alteram ossa obtulisse; quia cum voluptatibus &
 delitiis non solum legum & æquitatis ob spem commodorum, sed etiā Deo-
 rum immortalium contemptus in genus humanum irrumpit. Quis enim ve-
 re gloriari potest, aut certe quam pauci sunt, qui magis sint solliciti de vero
 & legitimo Dei cultu, quam de bonitate prædiorum, aut numero pecu-
 niarum? Hęc vna contentio multas fecit hæreses, atque si auaritia & spes di-
 uitiarum priuatorumque commodorum de medio tollatur, collabentur om-

ntes

nes hærefes facillime, eritque omnibus gentibus vnus Deus, vna religio, vnus ritus, vnus pastor, vnum ouile. Verum ob has fallacias sub forma religionis latentes & bella intestina, & cedes, & calamitates è cælo, & perpetuæ animorum curæ oriuntur, & orientur in posterum, donec hæ avaritiæ radices in animis hominum insidebunt. Nam certe quidem omnes qui dissident à Christi legibus, & à sanctis Romanæ Ecclesiæ dogmatibus, præter illud quod viri boni esse non possunt; tum id fateantur necesse est (si modo verum fateri velint) se vel avaritia, vel ambitione, vel odio quodam proprio, vel inscitia veritatis ductos ab ecclesia Romana, hoc est à Spiritu sancto & ab omnium bonorum cætu descivisse; non quod ita sentiant. horum nos temeritatem & dementiam aliquando ita reprehendimus in quibusdam carminibus, quæ misimus ad clarissimum virum Valerium Faenzum Hæreticæ prauitatis Quæsitorem prudentissimum apud Venetos, & ob singulares animi sui dotes Romano Pontifici gratissimū, ac bene de me meritum. Sic enim quædam ex illis carminibus se habent;

10

Improba Lutheri soboles, quæ dogmata Christi,
Iuraque Naturæ pariter contemnis, & æquum.
Quæ tua ferre putas cælestia numina mente
Delicta, erroresque? modo nos turpia quæque
Autore te cogente Deo facere inquis: eundem
Et modo segnitie captum facis, ac nihil illum
Humanum curare putas. delira vagaris
Huc illuc, certaque nihil ratione, modoue
Conaris, de Diis plena inter pocula quæris,
Fortunæque regi credis moderamine cuncta.
Sic etenim sentis, sic & fateare necesse est.

20

Esse Deo si forte putas mortalia curæ,
Respicere & res humanas; hæc accipe paucis.
Vna fides, vna est pietas, est vna colendi
Rite Deum ratio: dementia cætera cuncta.
Quodd si nostra videt summi clementia patris
Pectora, si exauditque preces diuina potestas;
Quo magis illa mouet mortalia tempore corda
Apræ, quam populus cum sacris rite peractis
Inspirate Deum delectis patribus orat
Quas statuunt leges Christi cultoribus; & quo
Latecur ritu magis. Hæc sententia cunctis
Quæ placuit, latam diuino numine remur.

30

Adde quodd æterni patris, sine labe, carensque
Sordibus humanis, natus de virginis aluo,
Filius, has leges primus tulit: vtque colendus
Sit pater omnipotens docuit. quia legibus orbem
Viuenti recte instituit, scelerumque profundas
Radices tetigit, subit sub Rege nefando
Diræ supplicium mortis. prior edidit aras
Esse nefas posthac taurorum sanguine tingi,
Atque alios ritus idem mox protulit, illis
Nunc colimus sanctum numen. Sic edidit esse

40

C c a Cuncta

Mythologia.

Cuncta Deo curæ mortalis, nullus avarus,
Nullus crudelis potuit quem fallere, nullus
Impius: huic notæ fraudes sub vulpe latentes.

Nunc quoque Pontifices oderunt impia sanctos
Secula, quod leges curent seruari illas.
Nec mirum. semper probitas inuisa figuris
Mille fuit scelerum, circumstant plurima namque.
Est una, & similis semper sibi viuida virtus.

10

Quos iuuat ebrietas & crapula, sobrius illis
Displicet; insanumque vocant, solatia vitæ
Qui non gullarit. Quos vexat dira libido,
Quos Veneris stimulus, quos immoderatus habendi
Viget amor, stupidum dicunt, qui temperet illis.
Sobrius at contra tutus cum saua podagra
Articulos tumidos fecit, capiti que dolores
Inestant, tanquam nautas e litore ridet,
Qui se consulto turbantibus æquora ventis
Crediderint, quorum prædixit sibilus auras.

20

An quia diuitiis & nobilitate parentum
Te Latio præstare putas, populiq; Latinis
Idcirco Christi leges audire recusas
Vt magis obscuræ venientes gentis ab ore?
Fabula nobilitas maiorum, & nomina picta.
Deniq; nobilitas sola est, atque vnica virtus.
Quid cum diuitiis & nobilitate parentum
Legibus est sanctis, & veræ religioni?
Scilicet auratis donantur lancibus aræ
Munera grata magis superis, iucundaque, quam si
Fictilibus puris veniant de paupere recto.

30

O vanas hominum mentes, o pectora multo
Plena mero, quando coelestia numina avara
Creditis, & pro opibus voces audire precantur.
Omnibus est idem Deus, est pater omnibus idem.
Sive decem vertas saxosæ iugera terræ,
Seu iuga mille bouum tibi sudent pondere aratri,
Tantundem referes, nec gurges cuncta vorabis.

40

Munera grata Deo credas, quæ pectore culto,
Quæ manibus sint lata piis. tolle ambitionem,
Tolle & avaritiam, quæ Diis inuisa beatis,
Cuncta regi dices diuino numine rectè.

Quod si persistes in eadem mentis iniquæ
Stultitia, vt rectè vivendi spernere leges
Libertas sit visa tibi nec iura, nec æquum
Esse putes, nisi quod libeat; si denique Christi
Dogmata, Pontificis si spernas iussa, piomque
Consilium; quanto spargetur sanguine campus
Teutonicus? video splendentes ære cæteruas,
Armorumque grauem sonitum, radiosque tremisco.

Alter

Alter ab Eois veniens exercitus oris,
Alter ab occiduis, compleuit milite campos.
Iam quatiant muros magnò tormenta boatu
Bellica, sternunturque solo cum mœnibus vrbes.
Srat fumo cœlum, atq; atra caligine nubes
Tollitur ira Dei, & crudelis regnat erinnys.
Excisi luci veteres, & peruia cuncta
Millibus: fluii non tardant, non iuga montis
Villa negant iter; ampla patet via numinis iræ.
Ista mouente Deo loquimur, iam dira bipennis
Credite adest sterilis radicibus addita plantæ.

Dum licet, & veniæ locus est, temeraria vitæ
Crimina corrigite, & vestras conuertite mentes
In melius, precibusq; piis orate sonantem
Ve cladem vertat mox religionis in hostes,
Et donet vobis longam per sæcula pacem.

Dicta est Iouis aquila iecur Promethei assidue lacerare, quia prudentiori-
bus hominibus mens semper ad varias cogitationes distrahitur. Et quoniã
nullus dolus, nullomque latrocinium diuturnam sociam habere tranquil-
litate consuevit, inde traditum est in fabulis, quòd igne inuento Iupiter
omnem prioris vitæ tranquillitatem mortalibus eripuit. Crescere per noctē
tantum iocinoris solitum Prometheo dicitur, quantum aquila per diem de-
glutiuerit, quoniam natura alterna tempora quieti & animi curis cogitatio-
nibusque determinauit. Alligatus columnæ dicitur, quoniam corpori alli-
gata est anima, prudentiæ sedes & domicilium, quod ipsum per se est tanquã
laxeum, cum nullam habeat cognitionem. At hepar est rationis motus, quia
nonnulli sapientes id cogitationibus mentis sedem esse crediderunt. Quid ve-
rò significant Lampadosoria quæ in honorem Mineræ, Vulcanique & Pro-
methei celebrabantur, in quibus cursores accensis facibus currebant? nihil
aliud sanè, quàm vniuersum præsentis vitæ cursum esse nobis molestiarũ
atque curarum plenum, quæ ubi cessauerint, à cursu ipsius vitæ cessandum
est, & succedentibus lampades, lites, morbi, calamitates, animorumque so-
licitudines in manus tradendæ. Atque vt summatim colligam, significare
voluerunt per hæc sapientes maximam esse vitæ præsentis perturbationem,
auaritiã cuncta recta subuertere, viris bonis esse semper aduersus difficul-
tates pugnandum, omnem mortaliũ vitam esse curarum plenam; neque vl-
li sperandam esse quietem dum viuimus. Hæc sub Promethei fabula, & alia
his similia continebantur. Nonnulli tamen ad historiam hæc detorquenda
putarunt: quippe cum Cicero etiam libro quinto Tusculanarum Disputa-
tionum Prometheum, Atlantem, Cepheum scribat aliosque nonnullos, ob
rei astronomice peritiã locum fabulæ dedisse. Sic enim inquit; Nec vero
Atlas sustinere cœlum, nec Prometheus affixus Caucaſo, nec stellatus Ce-
pheus cum vxore, genero, filia traderetur, nisi diuina cognitio nomen eorum
ad errorem fabulæ traduxisset. At alii ad aliam historiam transfulerunt.
Nam Herodorus memoriæ prodidit in eo libro, quẽ composuit de Vinculis
Promethei, Scytharum fuisse Regem Prometheum; qui, cum subditis po-
pulis res victui necessarias suppeditare non posset, quòd Aquila fluminis ita
vocatus illius regionem inundaret, in vincula coniectus à Scythiis fuit.

At

Mythologia.

- At Hercules cum eò diuertisset, fluuiumque detorsisset in mare, ita ut non amplius inundaret regionem, dictus est interemisse aquilam, & ipsum Prometheum à vinculis liberaſſe. Agætas autem libro decimotertio rerū Scythicarum, quia Aquila fluuius optimam atque intimam partem Scythiæ, cui imperabat Prometheus, laniaret, locum eſſe datum fabulæ ſcripſit, quod aquila hepate Promethei veſceretur; idque Iouis iuſſu, quoniam imbres frequentes eius imperum & amplitudinem augeſcent. At Theophrastus in quibusdam cōmentariis, quos mihi oſtendit Franciſcus Caluinus Vrbina, vir optimus, mihiq; amiciffimus, ſcriptum reliquit, Prometheum dictum fuiſſe ignem ad homines à cælo detuliſſe, quia rerum diuinarum & philoſophiæ cognitionem primus omnium mortalium hominibus oſtenderit, primusque oculos illorum ad illa cœleſtia & ſempiterna corpora ſpeculanda erexerit; cui ſententiæ aſſipulantur ea, quæ ſcripta ſunt ab Aæſchylo; atq; ſcripſit Duris Samius, quod ita Prometheus torqueatur, quia Palladem amauerit. At nunc de Atlante dicamus.

De Atlante.

Cap. VII.

- 30 DE Atlante verò quoddam frater fuit Promethei, ac filius Iapeti, & Clymenes vel Afæ vel Aſopes vel Libyes, dictum fuit ſuperius. Verum ex hac multarum varietate facile conicere poſſumus diuerſos fuiſſe Atlantes ac Prometheos, cum tamen cæterorum res geſtæ omnes ad eius nominis celebriorem deferantur. Habuit Atlas vxorē Pleionē Oceani filiam & Tethyos, ut patet in lib. 5. Falſorum apud Ouid.

Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethym,
Qui terram liquidis, quæ patet, ambit aquis.
Hinc ſata Pleione cum ſtellifero Atlante
Iungitur, ut fama eſt, Pleiadesq; parit.

- 30 Suſcepit à Pleione ſeptem filias, quas vnâ cum matre cum Orion per quinquennium inſecutus eſſet, ut cum iis congrediretur, illæ Deos tandem precaræ ſunt, ne vim Orionis paterentur. Iupiter igitur earum precibus commotus illas inter ſydera, ut fama eſt, collocauit, quarum nomina ita recensuit Aratus in Aſtronomiis;

Ἰφίτα, Ἰάνη, Ἰσμήνη, Ἰσμήνη, Ἰσμήνη,
Ἰσμήνη, Ἰσμήνη, Ἰσμήνη, Ἰσμήνη,
Ἰσμήνη, Ἰσμήνη, Ἰσμήνη, Ἰσμήνη,
Ἰσμήνη, Ἰσμήνη, Ἰσμήνη, Ἰσμήνη.

ſeptem illæ eſſe ſeruntur,

- 40 Quamuis ſint oculis hominum ſex obuia ſigna.
Alcyone, ineropeq; Eleſtraq; diua Celeno,
Taygete, Sterope, præclaro lumine Maia.

Quas etiam, cum in capite ſint tauri, ita ut dux cornua, dux nares, dux oculos deſignent, alia in medio frontis, ubi pili vertuntur, collocatæ ſint, Atlantes appellauit Virg. in primo Georg. & ſole cum Scorpione exoriente, in vndas cum oppoſitæ ſint demergi inquit, in his;

Ante tibi ſcæ Atlantides abſcondantur.

Fuerunt tamen nonnulli, qui duodecim fuiſſe Atlantis filias dixerint, & Hyan-